

ויזרע יצחק

ב"ש	ח'פ'ה	ת"א	י"ב	פניסה	יוצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק"	פרשת "שלה לך" הפטרה: "וישלה יהושע" כג' סיון תש"ע
19:11	19:14	19:23	19:06	ניסיה		
20:23	20:27	20:26	20:28	ציאה	ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	
20:55	20:58	20:57	20:59	ר"ת		

הגיגים מפרשת השבוע

"ויתורו את ארץ כנען" (במדבר יג' ב)

בכל פרשת המרגלים משתמש הכתוב בשלושה לשונות, "ויתורו" "ויחפרו" "וירגלו". ישראל אמרו: "נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ" (דברים א' כב), הקב"ה אמר שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען" (במדבר יג' ב), ובמרגלים נאמר: "וירגלו אותה" (דברים א' כד). ה"כלי יקר" אומר שהדבר מבטא שלוש דעות ושלושה כוונות שונות שהיו באותה עצה. הקב"ה אמר "ויתורו" שיש במשמעותו גם לשון יתרון כי רצה הקב"ה להראות להם יתרון הארץ על כל הארצות כפי שאומר הכתוב: "ולהעלותו מן הארץ ההיא אל ארץ טובה ורחבה" (שמות ג' ח). אך ישראל, רוח אחרת היתה עמם, תמיד היו מבקשים תואנה לשוב מצרימה ועל כן אמרו "ויחפרו" במשמעות של חרפה כי ערות הארץ רצו לראות כדי שיהיה להם מקום להתלונן ולומר "נתנה ראש ונשובה מצרימה". אבל המרגלים השחיתו התעיבו יותר ממה שבקשו מהם והוציאו מלבם דברי שקרים כדרך כל הולך רכיל המפליג כל דבר להגיד יותר ממה שראה לכך נאמר "וירגלו אותה" מלשון רכיל כמו שפירש רש"י על פסוק "לא תלך רכיל" (ויקרא יט טז).

"איש אוזר איש אוזר לבטח אבותיו" (במדבר יג' ב)

מקשה רבינו בחיי, מדוע היו צריכים לשלוח כל כך הרבה מרגלים, שנים עשר כמנין השבטים, הלא די היה לשלוח שנים או שלשה מרגלים בלבד כפי שנאמר ביהושע "וישלח יהושע בן נון מן השיטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר" (יהושע ב'), וראינו ששליחות זו דווקא הצליחה, אלא, שרצה הקב"ה שהשליחות הזאת תהיה בהסכמת כל שבטי ישראל, איש אחד מכל שבט ושבט כדי שאם יצליחו בשליחותם, יהיו כל ישראל שותפים בזכות הזו, ואם לא יצליחו יהיו כלם שותפים בעונש, כפי שאירע באמת.

"כולם אנשים ראשי בני ישראל המה" (במדבר יג' ג)

ה"חידושי הרי"ם" טוען שבוודאי כוונת המרגלים היתה לטובת בני ישראל. מאחר שראו את עם ישראל שרויים בטובה, לומדים תורה מפי משה, מזונם הוא לחם מהשמים וכל עיסוקם הוא עבודת ה', במצב זה, חסו המרגלים על ישראל, ואמרו שאם יכנסו בני ישראל אל הארץ הם יהיו טרודים בקשיי הפרנסה ועסוקים בחיי שעה, לפיכך סיכנו את עצמם לטובת כלל עם ישראל וגרמו לכך שבני ישראל יתעכבו במדבר עוד ארבעים שנה. אך, אומר "חידושי הרי"ם", למרות שכוונתם היתה לטובה, אנו רואים שפעולתם לא התקבלה ברצון, כי אל לו לאדם להדריך את הקב"ה איך להנהיג את עולמו, ורצון ה' הוא, כנראה, הדבר הכי טוב לאדם.

"וראיתם את הארץ מזה הוא" (במדבר יג' יז)

אנו רואים שכל הנחיותיו של משה אל המרגלים היו בסדר מסוים, בכולם הקדים תחילה את החלק הטוב ואחר כך הזכיר את החלק הרע, קודם "החזק הוא", כלומר לדעת האם הארץ טובה שמגדלת חזקים, ואחר כך "הרפה", קודם "הטובה היא" ואחר כך "אם רעה", ובמאמר האחרון הקדים לומר "השמנה היא" ואחר כך אמר "אם רזה", וכמו כן "היש בה עץ", ואחר כך אמר "אם אין", אך כשהזכיר המיעוט והריבוי הקדים לומר "המעט הוא" ואחר כך שאל "אם רב", ויכולנו לומר שגם במבחן הזה הקדים משה את החלק הטוב, כי אם הם מועטים הרי שהדבר טוב יותר לישראל, אך זה אינו נראה ל"אור החיים" הקדוש והוא טוען שהשאלה "המעט הוא אם רב", קשורה לשאלה "החזק הוא הרפה", אם התשובה לשאלה הקודמת היא שהוא חזק, השאלה הבאה היא איזה חוזק זה, האם זה חוזק מיוחד שיש מעטים כמוהו או חוזק רגיל שיש רבים כמוהו בעולם, ולפי זה, גם כאן הקדים משה את החלק המעולה לשבח הארץ, "המעט הוא" לחלק הפחות טוב "אם רב".

נלב"ע ג' טבת תש"ע

לעילוי נשמת מרים בת פלורה ז"ל

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מוקדש לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

ת.נ.צ.ב.ה

"למטה יוסף למטה מנשה" (במדבר י"א)

הכתוב מזכיר את יוסף אצל מטה מנשה ולא אצל מטה אפרים, למרות שהנשיא של שבט אפרים הוזכר כבר לפני הנשיא של שבט מנשה, וזאת משום שגלוי וידוע היה למשה, ברוח הקודש, שחצי ממטה מנשה יתיישב בעבר הירדן וחציו האחר יתנחל בארץ, ולכן גם הקפיד משה לשלוח נשיא שהיה מחצי השבט שהתנחל בארץ מפני שהיו מחבבים את ארץ ישראל, ולכן הזכיר בשבט זה את יוסף משום שחצי שבט זה דבק במידת יוסף שחיבב את ארץ ישראל, וכמו שאמרו במדרש שלא כפר בארצו ואמר "גונבתי מארץ העברים", "והעליתם את עצמותי מזה" (בראשית כ' כה). אך, לצערנו, כל זה לא הועיל.

(משך חכמה)

"ולקזחתם מפרי הארץ" (במדבר י"ב)

על האדם לקחת דוגמא מפרי הארץ: בתחילה זורעים, ורק אחרי שהזרעים נרקבים לגמרי באדמה והם כלים, רק אז מתחיל הזרע לצמוח ולגדול ולתת את פריו. "כי האדם עץ השדה" (רבי ישראל בעל שם טוב)

"וגם זבת זולב ודבש הוא וזה פריה" (במדבר י"ג)

הרמב"ן אומר שבתשובת המרגלים אין כל רע, והם ענו כפי שהתבקשו ממש טרם צאתם לשליחות, משה צוה אותם לראות את הארץ "השמנה היא אם רזה", והם השיבו לו כי היא שמנה "וגם זבת חלב ודבש היא", ועל שאלתו "היש בה עץ אם אין", השיבו לו "וזה פריה", כפי שצוה אותם לבדוק. אומר הרמב"ן: "והנה בכל זה אמרו אמת והשיבו על מה שנצטוו. והיה להם לאמר שהעם היושב עליה עז והערים בצורות, כי יש להם להשיב אמרי אמת לשולחם, כי כן צוה אותם החזק הוא הרפה הבמחנים אם במבצרים", אבל, אומר הרמב"ן, יש דבר אחד בדברי המרגלים שמעיד על רשעתם והוא בזה שהשתמשו בכיטוי "אפס", "אפס כי עז העם", ביטוי שבא לומר שהדבר אינו אפשרי לחלוטין, כלשון הכתוב: "האפס לנצח חסדו" (תהלים ע"ט), "ואין עוד אפס א-לקים" (ישעיה מה יד)

"ויהושע בן נון וכלב בן יפונה מן התרים את זארי קרעו בגדיהם" (במדבר י"ד)

לשם מה צריך היה הכתוב להזכיר שיהושע בן נון וכלב בן יפונה היו "מן התרים את הארץ" כאשר קרעו את בגדיהם, וכי אנו לא יודעים שהם היו מן התרים את הארץ? אלא מסבירים בשם רבי יהושע מהורודנא שיהושע בן נון וכלב בן יפונה חשו אחריות אישית לחטאם של המרגלים, שכן הם היו בחבורה אחת עם המרגלים, והיו צריכים להשפיע על המרגלים ולהניא אותם מדרכם הרעה, ולמרות שאכן השתדלו לשכנעם, אך הרגישו שאולי לא עשו ככל יכולתם. עד שחשו שגם להם יש חלק באשמה הגדולה זו שהוציאה קלקלה גדולה וגזירה כה נוראה על עם ישראל. זהו שאמר הכתוב: "מן התרים את הארץ קרעו בגדיהם", כלומר, דוקא בשל היותם בין התרים את הארץ, חשו רגשי אשמה עמוקים, ומתוך צערם קרעו את בגדיהם.

"זוי אני נאום ה'... במדבר הזה יפלו פגריכם" (במדבר י"ד כו-כוט)

על כל החטאים שחטאו בני ישראל הם זכו למחילה מצד הקב"ה. חטא העגל נמחל להם, חטאו במתאוננים נמחל להם, חטאו במחלוקתו של קרח נמחל להם, רק בעוון המרגלים לא זכו שימחל להם, אלא נגזר עליהם: "חי אני נאום ה'... במדבר הזה יפלו פגריכם", לומדים אנו מכאן שלכל העבירות שבעולם תשובה מועילה, הן לעוונות ולחטאים ולפשעים שבין אדם למקום והן לעבירות שבין אדם לחבירו, פרט לזה שאדם חוטא נגד עמו, נגד העם אין מועילה החרטה ולא פועלת בו התשובה שנאמר: "בחרב ימותו כל חטאי עמי" (עמוס ט' י)

(רבי אלחנן מקובנה)

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית" (במדבר ט"ו לו)

מסופר על המגיד מקלם שנודמן לו להיות במעון הקיץ בדובלין הסמוכה לריגה, במקום היו מתכנסים רבבות מתרחצים מכל רחבי רוסיה, ובפרט מהעיר ריגה הסמוכה. בשבת הלך המגיד לבית הכנסת להתפלל, וראה שכמה מבני ריגה אינם מתעטפים בטלית בתפילתם, כי התרשלו להביאם בדרך נסיעתם. עלה המגיד על הבימה, פתח ואמר: רבותי! אספר לכם מעשה שהיה. פעם אחת בימות הקיץ הייתי בריגה, נכנסתי לבית לראות את בעליו, אמרו לי: אין האיש בביתו, היכן הוא - שאלתי, אמרו לי: יצא לשבות בדובלין. פתאום הגיע לאזני קול בכי תמרורים מן החדר הסמוך, נכנסתי לחדר, וראיתי כי החדר ריק ואין בו איש, ורק שקית וטלית נמצאים בה והטלית גועה בכבי. שאלתי אותה: טלית, טלית, מה לך בוכה? איך לא אבכה - ענתה הטלית - בעל הבית לקח עמו כל הכסף והזהב וחמודות שיש לו, ורק אותי השאיר פה לבדי. מנעי קולך מבכי, טלית! - נחמתי אותה - יום יבוא, ובעל הבית יצא לדרך רחוקה מזו, ואז יניח כל כסף וזהב וחמודות שיש לו, ואותך לבדך יקח עמו.

(תורת הפרשה)

לרפואת כל חולי עם ישראל ובכללם:

הרה"ג מרדכי צמח אליהו בר מזל טוב שליט"א משה טויטו בר אסתר הי"ו

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח תפילין "יד יצחק"

ברשותנו מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו יום שישי 14:00 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב